עין משפם גר מצוה

א א מיי׳ פ״א מהלכות תמורה

ד ד מיי׳ פ״ג מהלכות מעה״ק

הלכה ט:

ה ב מיני שת הלכה ה ח:

הכל ממירין פרק ראשון תמורה

להמיר אבל דיעבד שפיר דמי: ולא ימיר. ומתני׳ קתני דהכל ממירין אפי׳ לכתחלה: ה"ג אלא הכי קתני הכל ים (אפי׳) דיעבד יגו כמו דאם

מתפיסין בתמורה אחד וכו'. כלומר שתופסת קדושת תמורה בבהמה בין על פי אנשים בין על פי נשים (כ) ומשמע המירה אפילו אשה תופסת על פיה קדושת תמורה ולא שאדם רשאי להמיר כו׳: יורש. שהמיר בקרבן שהפריש אביו בחייו שתמורתו תמורה: יורש סומך. על קרבן אביו שהפרישו אביו בחייו ולא הספיק להקריבו עד שמת: מאי טעמא דר' יהודה. דאמר יורש אינו ממיר: ה"ג יליף תחילת הקדש מסוף הקדש. גמר התחלת הקדש כגון תמורה: מסוף הקדש. דהיינו סמיכה דהויא סמוך לשחיטה. יח ואי קשיא והא קרי לה לתמורה סוף הקדש במסכת נזיר (דף לא.) משום דלא איירי התם בסמיכה כלל והויא לה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו דאותו קרבן הוי ראשון וחילופיו הוי שני אבל הכא דקא משתעינן בסמיכה הויא לה תמורה תחילת הקדש לגבי סמיכה שהיא לבסוף שוחיכף לשחיטה: מנלן. דיורש אינו סומך: **תלחא קרבנו כחיבי.** בשלמים בפ׳ ויקרא מואם זבח שלמים קרבנו עד ואם עז קרבנו ובשלשתם כתיב סמיכה: הכתיבשו קרבנו. דמשמע על קרבן עלמו הוא סומך ולא על קרבן חביו: בעלי חוברין לסמיכה. שאם נשתתפו ב' או ג' על קרבן אחד קרינא אכל חד וחד קרבנו וכולן סומכין בו: לים ליה. דודאי אינו טעון סמיכה כיון דלא מייחד קרבן דידהו כלומר כיון דלא הוי חלוט (נ) [ד] אכל אחד ואחד וכי כתיב קרא לקרבנו ולא לקרבן אביו: מחד קרא נפקא. דמשמע קרבנו ולא שליח בין של ישראל ביו של עובד כוכבים דלמעוטי עובד כוכבים עלמו שלא יסמוך לא לריך

דאמרינן במנחות (12.) ובתורת כהנים יש בני ישראל וסמך יש בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין: ואייחר ליה כו'. ואכתי הוי קרבנו שלישי לקרבנו ולא קרבן אביו יו[דס"ד] דשל אביו לאו כלאחר דמי אלא כשלו: לרצות את היורש. דהכי מלי למיכתב ואם ימיר בהמה בבהמה המר ימיר למאי הלכתא לרבות את היורש דתמורתו תמורה:

הכי קתני הכל מתפיסין בתמורה אחד אנשים ואחד נשים ומה לו להזכיר אחד אנשים ואחד נשים לכן פר"י דתנא בהכל ממירין לישנא אלימא משום נשים דאמר לקמן דכל הענין מדבר בלשון זכר וכחיב המר ימיר לרבויי נשים דו דסד"א אהני מיעוטא ואהני ריבויא אהני ריבויא לאשמועינן יה דתמורת נשים קדשי ואהני מיעוטא דלא מקרבן לכך תנא הכל ממירין לישנא אלימא דקריבה כמו חמורת אנשים:

תחילת הקדש. כמו תמורה מסוף הקדש דהיינו סמיכה דהוא סמוך לשחיטה יח יח ולהכי קרי לתמורה סוף הקדש (כמו) במסכת נזיר (דף לא.) משום דלא ישאמרינן התם בסמיכה כלל והוה ליה תמורה סוף הקדש לגבי קרבן שהמירו בו דאותו קרבן הוי

ראשון וחילופיו שני אבל הכא דקמשתעינן בסמיכה הוה ליה תמורה חחילת הקדש לגבי סמיכה שהיא לבסוף חיכף לשחיטה. לשון רש"י: קרבנו ודא קרבן עובד בובבים. וא״ת למאי אינטריך קרבנו להכי הא נפקא שפיר י מבני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין ויש לומר דאיצטריך דמהו דתימא אין העובד כוכבים עצמו סומך על קרבנו ומיהו הכהנים סומכין עליהן ומש"ה איצטריך קרבנו לומר שאין בקרבן עובד כוכבים סמיכה כלל: ורבי מאיר דאמר יורש מימר מאי שעמא. ואם מאמר אמאי איצטריך טעמא לר׳

מאיר כיון דלים ליה קרבנו ולא קרבן אביו אלמא אים ליה יורש סומך ואם כן אים ליה למימר כש דהא ילפיגן זה מזה ויש לומר דאי לאו קרא דהמר ימיר דמרבה יורש הוה ליה לאוקומיה קרבנו טפי למעוטי יורש מלרבות כל בעלי חוברין אבל השתא דכתיב ואם המר ימיר לרבות יורש שלאזקומך ומוקי קרבנו לרבות כל בעלי חוברין וא"ת מאי שנא דשאר קרבנו למעוטי והאי לרבויי ויש לומר דלמעוטי לא מצים אמרם דאם כן לישחוק קרא מיניה לש וממילא אמר דאין השוחפין סומכין כדאמר לקמן (דף יג.) דאין השוחפין ממירין:

הקרש משמע תמורתו והיינו

שנים תמורתו והיינו

שנים ממורתו המירוד במירי בסמיכה משמע כדאמרן: ואלא רבנן דסברי דיורש סומך הא בת' קרבנו. דמשמע למעוטי כלומר

קרבנו ולא קרבן אביו; מברי רבנן הלתא קרבנו כתיבי בסמיכה. גבי שלמים ולא קרבן אביו סברי רבנן: ולא קרבן עובר בוכבים. דאין

קרבנו ולא קרבן ארבין בסביר. הלא קרבן חבירו. דאין אדם סומך על קרבן חבירו: כל בעלי חוברין לסמיכה. שאם הקריבו שנים או

שלשה קרבן אחד כולן סומכין עליד דלכל חד קרינן להיק ורבנו וסבריא ליה דיורש סומר קרבן המיד ומי כמו קרבנו של יווש: ורי יהודה

בל בעלי חוברין לסמיכה לית ל"ה איתר ליה חד קרבנו לסבריא ואימאל לעולם אית ל"ה. לרביר כל בעלי חברין ומרכיא ליה הא קא משוי חד קרבו למנוטי יורש ואמאל לעולם אית ל"ה. לרביר כל בעלי חברין וקרבן עובד כוכבים וחד למעוטי קרבן חבירו: לא ד' יהודה קרבן חבירו וקרבן עובד כוכבים מחד קרא נפקא ליה. דתרוייהו אינן שלו אייתר ליה חד לרבויי כל בעלי חוברין:

הבל ממירין. בהמת חולין זו תחת זו של הקדש: לא שאדם הבל ממירין אחד אנשים ואחד נשים. בהכל שוחטין יילא תני רשתי להמיר. דהא כתיב לא ימיר: מומר. דמתפים עלה קדושה ושתיהן קדושות: וסופג את הארבעים. משום לאו דלא ימיר: גבן' נה שחדם רשהי יחז דיעבד. בתמיה. דלכתחלה חינו רשחי

ממירין אחד אנשים ואחד נשים סלא שאדם לי

רשאי להמיר אלא שאם יהמיר מומר וסופג

את הארבעים: גמ' הא גופא קשיא אמרת

הכל ממירין לכתחילה ואו יש והדר תני לא שאדם רשאי להמיר ס(אלא שאם המיר מומר)

דיעבד בן ותיסברא הכל ממירין לכתחילה אדקשיא לך ממתניתין תיקשי לך סקרא

דכתיב ילא יחליפנו ולא ימיר אותו אלא אמר

רב יהודה הכי קתני זו הכל מתפיסין בתמורה

אחד אנשים ואחד נשים סלא שאדם רשאי

להמיר שאם המיר מומר וסופג את

הארבעים: הכל לאיתויי מאי לאיתויי יורש

ודלא כר' יהודה מדתגן מיורש יסומך יורש ממיר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר יורש

אינו סומך ויורש אינו ממיר מאי מעמא דרבי

יהודה ז יליף תחילת הקדש מסוף הקדש

מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחילת

הקדש יורש אינו ממיר וסמיכה גופה מנלז

תלת בקרבנו כתיבי חד קרבנו הולא קרבן

עובד כוכבים וחד קרבנו ולא קרבן יחבירו

וחד קרבנו פולא קרבן אביו ולר' מאיר דאמר

יורש סומך והכתיב קרבנו ההוא מיבעי ליה

לרבות יכל בעלי חוברין לסמיכה ורבי יהודה בעלי חוברין לסמיכה לית ליה מאי טעמא דהא

לא מיחד קרבן דידהו ואיבעית אימא לעולם

אית ליה וקרבן עובד כוכבים וקרבן חבירו מחד

קרא נפקא (6) [3] מו דאייתר ליה חד לבעלי חוברין

לסמיכה: ור"מ דאמר יורש ממיר מאי

מעמא אמר לך זהיורש המר ימיר לרבות זהיורש

ויליף

הוי הקדש ומש"ה פשיט טפי במזיד מבשוגג והא דאמר הכא

דתנא הכל ממירין משום רבותא דמזיד היינו לענין הקרבה דאמר

לקמן התמורה נמי קריבה ואשמעינן הכא דאף במזיד קריבה דס"ד

ארבעים בכתפיה וכשר וכל זה לא נהירא לר"י מדקמשני רב יהודה

יחליפנו ולא ימיר אותו ויש לומר דלא נחת למנין מלקיות אלא כלומר דלקי עליה יח ועוד י"ל דלעולם לא לקי אלא ארצעים ותרי לאוי לריכי חד בקרבן שלו וחד בשל חבירו וכגון דחמר כל הרולה

הא גופא קשיא אמרת הכל ממירין

לכתחלה לא שאדם רשאי להמיר דיעבד. וא"ת מנא ליה למקשה דהכל ממירין לכתחלה הוא דלמא דיעבד הוא דכה"ג יש פריך בריש חולין (דף ב.) ול"ל דע"כ הכל ממירין לכתחלה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי יויאוכן (פרש"י) [איתא] התם דר"ל דהכל שוחטין לכתחילה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לייםופירש רבינו שלמה זכרונו לברכה התם דלכך לא השה הכא תרתי דיעבד למה לי משום דאשמועינן בסיפא שסופג ארבעים דסד"א לאו שאין בו מעשה הוא ואין לוקין עליו ולפירושו קשה מאי פריך הכא ואין לומר דהיינו האי דקמשני דאין הלשון משמע כן ועוד מאי קמשני ממה שהקשה ופר"ת מודתנן הכל ממירין דלישנה אלימה להשמועינן דאפילו במזיד התמורה נתפסת וסד"א ארבעים בכתפיה וכשר והיינו הא דקא משני וא"ת והיכי מלי למימר דתנה לישנה הלימה משום חידוש דמזיד הא אמר לקמן יהיה לרבות שוגג כמזיד אלמא משמע דמזיד פשיטא טפי משוגג ותירץ רבינו ברוך דהא דאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד לענין מלקות קאמר ורבינו שמשון משנ"ן חלק עליו דהא אמרי׳ אין מלקות בשוגג ויש ספרים חלוקין בדבר לקמן (דף יו.) דקאמר גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי ואית דגרסי גבי תמורה קדוש גבי קדשים לא קדוש וי״א דהא דאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד היינו לענין מתפס קדושה

דאמר בעלמא ש הקדש בטעות לא

שימה מקובצת

אין השותפין ממירין (ש"מ)

. הכל ממירין לכתחילה. תימה הא מסיק בריש חולין (ב:) דאיכא הכל לכתחילה ואיכא הכל דיעבד וצ״ל דה״פ הכל ממירין לכתחילה דאי דיעבד תרתי דיעבד למה לי, ושם הקשה יש"י (ד"ה לא שאדם רשאי וכו" יד״ה תרתי דיעבד) גבי תמורה מי תיקשה הכל ממירי לכתחילה דאי דיעבד תרתי למו נקט לפי שהוא לשון רהוט בפי . התנאים כמו הכל סומכין והכל התנאים כמו הכל סומכין והכל מעריכין א) וסיפא דתני אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים לא הוי שייך למיתני סופג על הכל ממירין כך פ״ה בריש חולין, והשתא קשה דהא הכא ע"כ נחית לאקשויי ההיא הומא עיל נוחו לאקשות והתירוץ דרב יהודה לא משתמע כלל כמו שתירץ רש"י דא"כ הוי ליה למימר בהדיא משום דסופג את הארבעים נקט אם המיר מומר,

העותפין סומכין כדאמר לקמן (דף יג.) דאין העותפין ממירין: ופיי ריא דהיים מים אם המיד מומר, ממירין אינו ריל דיעבד דאייכ מיקין אינו ריל דיעבד דאייכ היקשי תרתי דיעבד למה לי אלא נקט לישנא דמשמע לכתחילה כדקאמר רב יהודה הכל מתפיס בתמורה כלומר וקדושה אפילו במזיד דסד"א כיון דחייב מלקות בהתפסה זו לא קדש כדאמרי במנחות [דף פא ע"א] על תמורה ארבעים בכתפיה וכשר, גבי תודה שנתערבה בתמורה ומתה אחת מהן חברתה אין לה תקנה, פיי לפי שהתודה טעונה לחם ותמורותה אינה טעונה לחם, ופרין ולייתי בתמה ולחם ולימא אי הד דקיימא תמורה הא תודה והא לחמה כו' עד ארבעים בכתפיה וכשר. ומיהו קשה (מדרבה) ומדר"י בר"י) דהא אמר לקמז ויז.) יהיה

אחד אנשים ואחד נשים ובגמ' מפרש משום דכל הפרשה כולה בלשון זכר נאמרה אינטריך קרא לרבויי נשים: ו**כובג את** הארבעים. וא"מ אמאי לא תני שמונים דהא כתיב (ויקרא כז) לא

להמיר יבא וימירים:

רו ה מייי שם הככה ה ח: רו מייי שם הלכה ח: רו ז מייי שם הלכה ט: ח ח (מייי פ"ט שם הלכה טו):

שינויי נוסחאות א] תיבות והדר תני נמחק (ש"ח) ב] תיבות אלא שאם המיר מומר

נמחק (ש"מ) ג] לך מקרא דכתיב (ש"מ) ד] הכל מתפיסין יל כנויב (ש־11) יון הכל המעניסף, בתמורה א' אנשים וא' נשים, כ"ה ג' רש"י ור"י בתו' ד"ה הא גופא. וג' ר"מ כאן ותו' בריש חולין א' שוגג וא' מזיד. (ח"נ עי"ש). בן ולא שאדם רשאי להמיר אלא הן ודא שחדם רשחי נהמיד אדא שאם (ש"מ) מן ודלא כר' יהודה דתגיא יורט. גליון דתניא גרסי' אבל במשנה (מנסות לב.) לא נזכר דברי ר' יהודה אלא דברי ר"מ. הר"פ ז"ל מח"m זו מאי טעמא הר"פ ז"י (ש"ח) זן תחי טעתה דרבי יהודה. גירסת ספרים ישנים היא בענין אחר וכן היא הגירסא בתחילת ערכין אבל רש"י גריס ככעמוד (ש"ח) אן ולא קרבן אביו. ע׳ בהשמטות בסוף המסכת (ש״מ) ט] נפקל ואייתר ליה (ש"מ) ין לרבות את היורש מש"מי ין נוכות את יאונט (ש"מ) יא] רשאי להמיר דיעבד (ש"מ) יב] אפי' דיעבד נמי דאס (צ"ק) (ש"מ) דיענד כגון אם המירה ידו לשחיטה ואהבי חרי לה. ידן כשחיקה האהכי קרי כה. והשאר נמחק (שיח) טו] שתכף לסמיכה שחיטה והק"ד (ציק) טו] נ"ל והכתיב יז] (ציק) ית] עליה דסד"א דהוי לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו (ש"ח) יען דכה"ג פריק נרים חולין דאיכא הכל ברים חולין דאיכא הכל לכתחילה ואיכא הכל דיעבד ול"ל (ש"ח) ל] למה לי כדפרישית התם (ש"מ) לא] וכן משני התם יסנט (מיים) לגזן דכן משני סנט (ציק) לב] ולפיי רבינו (ציק) לגן דתגא הכל ממירין לישנא כוי (ציק) לדן נשים וסד"א אהני (שיים) להן לי"ל דממורת אהני (שיים) להן לי"ל נשים קדשה ואהני מיעוטא דלא קרבה וכו' (יעב"ץ) לון לשחיטה והא דקרי לתמורה סוף הקדש נמסכת נזיר משום דלא אייריגן במסכת נדיר משום דכם אייריבן התם (ש"ח) כון צ"ל ולהכי לא קרי וכו' (יעב"ץ) כחן צ"ל איירינן, כען למימר דיורש מימר דהא לען למימר דיורש מימר דהא ילפינן כו' ל"ק, ל] יורש אמר דסומך (ש"ם) לא] ל"ל דממיר, עי' מרא"כ, לב] וממילא אמרי' דאין השותפין סומכין כדאמרי׳ לקמן א) (ערכין ב.] חולין ב., ב') ב"מ לא, ג' מנחומ לב. ערכין ב. ע"ש, ד) ובמים ו., ה' [ויקרא פרשמא בן, ו' [ויקרא אן, ז' [חולין ב' ע"א.], ח' [כדאימא לקמן ט.], ט) ומיר לא.ז, י) ומנחות לג.ז,

תורה אור השלם

ו. לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם המר ימר בְּהָעָה בְּבְהַעָּה וְהָיָה הוּא יָמִיר בְּהַעָּה בְּבְהַעָּה וְהָיָה הוּא ויקרא כז י

2. ואם מן הצאן קרבנו לובח שְׁלְמִים לְיִי וְּבָר אוֹ נְקְבָה תְּמִים שְׁלְמִים לְיִי וְּבָר אוֹ נְקְבָה תְמִים יִקְרִינָנוּ: אִם כָּשָׁב הוּא מִקְרִיב וְסְמָרְ אָת יְדוֹ עַל ראש קֶרְבָּנוּ וְשְׁחָט אתוֹ לְבָּנִי אתָל מוֹעֵר וְשְׁחָט אתוֹ לְבָּנִי אתָל מוֹעֵר ווָרקוּ בְּנֵי אַהַרוֹן אֶת דְּמוֹ עַל

הגהות הב"ח

(A) גמ' ואייתר ליה חד:
 (C) רש"י דייה הייג אלא וכו' על
 כי נשים ומומר דמשמע
 אפילו דיענד כלומר דאס המירה:
 (L) ד"ה לית ליה וכו' חלוט לכל אחד וכו' ולא קרבן

הגהות הגר"א

אן גמ' והדר חני כו'. גרש"י רעלי דיעבד. להמיר עד מומר ל"ג: [ב] שם ותסברא אדקשיא. הכל ממירין לכתאלה ל"ג: כית. [ב] שם ותפכרת הדקשית. הכל ממירין לכתחלה ל"ג: [ג] שם דאייתר. ז"ל ואייתר: [ד] רש"י ד"ה לית. אכל ז"ל :לכל

מוסף רש"י

לא שאדם רשאי להמיר. דה*סי* לא שאדם רשאי להמיר. להמי הכל ממירין לא שהאדם רשאי להמיר, אלא יש בהן כח לתפוס בתמורה בדיעבד (ב"מ צא.). וסופג את הארבעים. משום לא מליפנו (שם). תחלת הקדש. להיינו ממורה שמקדישה תחלה (מנחות צג.) שהיא תחלת הקדישה (מנוחות צב.) שהים מחנת הקדשה של בהמה זו, מסוף הקדש. סמיכה שהוא סמוך לשמיטה (עוביין ב.) שהוא סומך בשעת שחיטה, דמכף לסמיכה שחיטה (מנחות צג.). כל בעלי חוברין. ממשה שהבילו הרבן לחד חמשה שהביאו קרבן אחד בשותפות כולן לריכין לסמוך עליו ואין אחד סומך עליו (עוביו ב.). לית ליה. דס"ל אחד סומך לכולן ולא הוי כסומך על קרבן חבירו הואיל והוא שייך ביה (שם).

רבינו גרשום

אמר רב יהודה הכי קתני מתניתין הכל מתפיסין בתמורה. הכל שאמרו תהא זו תחת זו נתפס זה תחת זה וזהו פירוש הכל ממירין תחת זה וזהו פירוש הכל מכירין ולא משמע דממירין לכתחילה ואהכי קתני ולא שאדם רשאי להמיר כלומר אע"ג דהכל מתפיסין לא שאדם רשאי להמיר לתחילה דהכל לאותויי. כלומר מאי שייר דלא תנא: לאותויי מאי שייר דכא תנא: אשרתויי
יורש. דמימר: מקיש ר' יהודה
תחלת הקדש. דהיינו תמורה
שעכשו מכניסה להא תמורה
תחילה בהקדש: לפוף הקדש.
דהיינו סמיכה דתיכף לה שחיטה דהיינו סוף הקדש דכשהוא דהיינו סוף הקדש דכשהוא שוחטה מיכליא הקדש, ומה מוף הקדש יודש אינו מומך. דכתיב על ראש קרבנו ולא קרבן אביו הכי נמי אין מימר. ואמר לי ר' דאף . במסכ׳ נזיר [דף לא.] משמע תחילת הקדש הזבח עצמו וסוף